

Sygnatura akt VI Ka 564/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia **28 listopada 2014** r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach, Wydział VI Karny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący SSO Dariusz Prażmowski

Sędziowie SSO Agata Gawron-Sambura

SSO Grzegorz Kiepura (spr.)

Protokolant Aleksandra Studniarz

po rozpoznaniu w dniu 21 listopada 2014 r.

przy udziale Marka Dutkowskiego

Prokuratora Prokuratury Okręgowej

sprawy **1. P. B. syna D. i M.,**

ur. (...) w Z.,

oskarżonego z art. 13§1 kk w zw. z art. 280§1 kk i art. 157§1 kk przy zast. art. 11§2 kk w zw. z art. 64§1 kk

2. P. P. (1) syna G. i S.,

ur. (...) w Z.,

oskarżonego z art. 13§1 kk w zw. z art. 280§1 kk

na skutek apelacji wniesionych przez oskarżyciela publicznego i obrońcę oskarżonego P. B.

od wyroku Sądu Rejonowego w Zabrzu

z dnia 31 marca 2014 r. sygnatura akt II K 630/13

na mocy art. 437 kpk i art. 438 kpk

uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi Rejonowemu w Zabrzu do ponownego rozpoznania.

VI Ka 564/14

UZASADNIENIE

P. B. i P. P. (1) zostali oskarżeni o to, że w dniu 11.06.2011 r. w Z., działając wspólnie i w porozumieniu, używając przemocy w postaci uderzenia pięścią w twarz oraz kopnięcia w plecy, usiłowali zabrać w celu przywłaszczenia Ł. F. pieniądze, lecz zamierzonego celu nie osiągnęli z uwagi na ucieczkę pokrzywdzonego i interwencję osób postronnych, zaś P. B. swoim zachowaniem spowodował u Ł. F. obrażenia ciała w postaci stłuczenia twarzoczaszki, stłuczenia oczodołów, wstrząśnienia mózgu, które to spowodowały naruszenie prawidłowych czynności narządu jego ciała na okres powyżej 7 dni, przy czym P. B. zarzuconego mu czynu dopuścił się w ciągu 5 lat po odbyciu w okresie od 2.06.2008 r. do 19.02.2010 r. i od 19.10.2010 r. do 20.04.2011 r. kary 3 lat pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem

Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 29.07.2009 r., sygn. IV K 252/08, za przestępstwo z art. 282 kk i art. 280 § 2 kk, tj. P. P. (1) o przestępstwo z art. 13 § 1 kk w zw. z art. 280 § 1 kk, natomiast P. B. o przestępstwo z art. 13 § 1 kk w zw. z art. 280 § 1 kk i art. 157 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk i art. 64 § 1 kk. Wyrokiem z dnia 31.03.2014 r., sygn. akt II K 630/13, Sąd Rejonowy w Zabrze:

- uznał oskarżonego P. B. za winnego tego, że w dniu 11.06.2011 r. w Z., używając przemocy w postaci uderzenia pięścią w głowę usiłował zabrać w celu przywłaszczenia pieniądze na szkodę Ł. F., lecz zamierzonego celu nie osiągnął z uwagi na ucieczkę pokrzywdzonego, a uderzając Ł. F. pięścią w głowę spowodował u niego obrażenia ciała w postaci stłuczenia twarzoczaszki, stłuczenia okolicy oczodołów oraz wstrząśnienia mózgu, które naruszyły prawidłowe czynności narządów ciała pokrzywdzonego na okres przekraczający 7 dni, przy czym czynu tego oskarżony dopuścił się będąc uprzednio skazanym prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 29.07.2009 r., sygn. IV K 252/08, za przestępstwo z art. 282 kk, na karę 1 roku pozbawienia wolności, którą odbywał w okresie od 2.06.2008 r. do 19.02.2010 r. oraz od 19.10.2010 r. do dnia 20.04.2011 r., tj. za winnego przestępstwa z art. 13 § 1 kk w zw. z art. 280 § 1 kk i art. 157 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk i art. 64 § 1 kk i za to na mocy art. 14 § 1 kk w zw. z art. 280 § 1 kk i art. 11 § 3 kk skazał go na karę 3 lat pozbawienia wolności,

- uniewinnił oskarżonego P. P. (1) od popełnienia zarzucanego mu czynu,

- na mocy art. 29 ust. 1 ustawy Prawo o adwokaturze zasądził od Skarbu Państwa na rzecz P. P. (1) reprezentowanego przez adwokata D. T. kwotę 10.608 zł tytułem zwrotu kosztów udzielonej oskarżonemu pomocy prawnej,

- na mocy art. 632 pkt 2 kpk kosztami procesu w części dotyczącej oskarżonego P. P. (1) obciążył Skarb Państwa,

- na mocy art. 624 § 1 kpk zwolnił oskarżonego P. B. od ponoszenia kosztów sądowych, którymi obciążył Skarb Państwa.

Od wyroku tego apelacje wywiedli prokurator i obrońca oskarżonego P. B.. Prokurator zaskarżył wyrok w całości na niekorzyść obu oskarżonych, zarzucając mu:

1) obrazę przepisów postępowania, a to art. 442 § 3 kpk, mającą wpływ na treść orzeczenia, a polegającą na nieuwzględnieniu w pełni wskazań Sądu Okręgowego w Gliwicach zawartych w uzasadnieniu wyroku z dnia 18.06.2013 r. (sygn. VI Ka 192/13), a w szczególności:

- niewyjaśnienie okoliczności dotyczących ewentualnego wpływu urazu głowy, wstrząśnienia mózgu i upływu czasu na trzy pierwsze przesłuchania pokrzywdzonego,

- nieprzesłuchanie świadków i niedopuszczenie dowodów ze stosownych dokumentów mających na celu ustalenie samopoczucia pokrzywdzonego podczas pierwszych przesłuchań,

- niedokonanie rzeczywistej i wnikliwej oceny wszelkich dowodów zgodnie ze wskazaniem art. 7 kpk, a de facto, uchylenie się od niej z powołaniem na art. 5 § 2 kpk,

- zaniechanie prawidłowego uzasadnienia na piśmie stanowiska zajętego w ponownym postępowaniu;

2) obrazę przepisów postępowania, a to art. 424 § 1 pkt 1 kpk, mającą wpływ na treść orzeczenia, a polegającą na braku prawidłowego uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia, a to pominięciu w uzasadnieniu wyroku motywów, którymi kierował się sąd podczas oceny wiarygodności zeznań pokrzywdzonego Ł. F., świadka P. P. (2), czy wyjaśnień P. P. (1), a jedynie wskazanie, iż daje im wiarę w zakresie w jakim zeznania te są spójne i niesprzeczne z wyjaśnieniami oskarżonego, który to błąd uniemożliwia dokonanie szczegółowej analizy i oceny motywów rozstrzygnięcia sądu we wskazanym zakresie;

3) błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, mający wpływ na jego treść, polegający na mylnym uznaniu, iż oskarżeni nie działali wspólnie i w porozumieniu oraz, iż w sprawie występują nie dające się

usunąć wątpliwości dotyczące sprawstwa P. P. (1), co spowodowało uniewinnienie go od popełnienia zarzucanego mu czynu, podczas gdy zebrany w sprawie materiał dowodowy, oceniony zgodnie z zasadami prawidłowego rozumowania, wskazaniami wiedzy i doświadczenia życiowego powinien prowadzić do wniosków przeciwnych, a ewentualne wątpliwości Sądu są skutkiem niedokładnej i niepełnej oceny zgromadzonych dowodów, w szczególności w zakresie ich wiarygodności;

4) obrazę prawa materialnego, a to art. 46 § 2 kk w zw. z § 1 kk, poprzez niesłuszne zaniechanie orzeczenia środka karnego w postaci nawiązki na rzecz pokrzywdzonego, podczas gdy w świetle zgłoszonego na rozprawie w dniu 31.03.2014 r. wniosku prokuratora w tym przedmiocie jego zastosowanie było obligatoryjne;

5) obrazę przepisów postępowania, a to art. 632 pkt 2 kpk i art. 616 § 1 pkt 2 kpk w zw. z § 2 ust. 1 w zw. z ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, mającą wpływ na treść orzeczenia, a polegającą na nieuzasadnionym zasądzeniu na rzecz P. P. (1) kwoty 10.608 zł tytułem ustanowienia obrońcy, podczas gdy spis kosztów przedstawiony przez adwokata nie został w żaden sposób udokumentowany, brak jest informacji o realnym poniesieniu przez oskarżonego kosztów w tej wysokości, a charakter sprawy nie przemawia za uznaniem, iż jest ona sprawą skomplikowaną w stopniu uzasadniającym czterokrotne powiększenie stawek minimalnych, a sąd pominął tę kwestię w pisemnych motywach wyroku.

W oparciu o podniesione zarzuty prokurator wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji.

Obrońca oskarżonego P. B. zaskarżył wyrok w całości na korzyść oskarżonego zarzucając mu:

1) obrazę przepisów postępowania, a to art. 7 kpk i art. 410 kpk, polegającą na wybiórczym potraktowaniu zebranego w sprawie materiału dowodowego, w sposób sprzeczny z zasadami prawidłowego rozumowania oraz wskazaniami wiedzy i doświadczenia życiowego, wyrażający się w szczególności;

- w oparciu o rozstrzygnięcie na dowolnym ustaleniu, iż oskarżony P. B., używając przemocy wobec pokrzywdzonego usiłował zabrać na jego szkodę pieniądze,

- brakiem odniesienia się do istotnej dla przedmiotowej sprawy okoliczności, iż z zeznań świadków Ł. F., P. P. (2), J. G., D. K. oraz wyjaśnień oskarżonego P. B. wynika, iż zachowanie oskarżonego P. B. był o jedynie formą żartu, a oskarżony nie miał zamiaru zabrać w celu przywłaszczenia pieniędzy Ł. F.;

2) obrazę przepisów postępowania, a to art. 393 § 1 kpk oraz art. 389 § 1 kpk w zw. z art. 170 § 1 pkt 1 kpk, polegającą na przeprowadzeniu dowodu z całości akt Sądu Okręgowego w Gliwicach o sygn. akt IV K 252/08, w tym protokołów wyjaśnień oskarżonego P. B. złożonych w przedmiotowym postępowaniu, podczas gdy nie jest dopuszczalne przeprowadzenie wskazanego dowodu stosownie do treści powołanych przepisów, które to uchybienia mają wpływ na treść wyroku albowiem doprowadziły do dokonania błędów w ustaleniach faktycznych;

3) błąd w ustaleniach faktycznych, mający istotny wpływ na treść wydanego rozstrzygnięcia, a polegający na bezpodstawnym przyjęciu, iż oskarżony dopuścił się popełnienia zarzucanego mu czynu z art. 13 § 1 kk w zw. z art. 280 § 1 kk, w sytuacji, gdy prawidłowo oceniony materiał dowodowy pozwala co najwyżej na przyjęcie, iż oskarżony swoim działaniem wypełnił znamiona przestępstwa z art. 157 § 1 kk, a wskazana błędna kwalifikacja prawna czynu została dokonana w oparciu o bezzasadne przyjęcie, na podstawie zeznań Ł. F., iż okoliczność usiłowania zabrania pieniędzy przez oskarżonego P. B. nie budzi żadnych wątpliwości, a to z tej przyczyny, iż żądanie oddania pieniędzy zostało zgłoszone przez oskarżonego, podczas gdy:

- z zeznań pokrzywdzonego wynika, iż żądanie oskarżonego było formą zaczepki w celu odnalezienia pretekstu do pobicia go, a przekonanie pokrzywdzonego wynika z oceny zachowania współoskarżonego P. P. (1), który okazywał rozbawienie z powodu zaistniałej sytuacji oraz faktu, iż nic nie zostało mu odebrane, pomimo iż po uderzeniu

oskarżony miał sposobność dokonania zaboru portfela, który miał przy sobie pokrzywdzony, natomiast po ucieczce pokrzywdzonego mógł dokonać zaboru ekwipunku wędkarskiego lub jego elementów,

- z zeznań P. P. (2) wynika, iż w drodze nad staw w samochodzie nie było żadnej rozmowy o pieniądzach, a świadek był przekonany, iż oskarżony miał na celu zrobienie żartu, a zdarzenie przybrało niefortunny obrót z powodu nadmiernej ilości alkoholu wypitego przez oskarżonego,

- z zeznań świadka D. K. wynika, iż pokrzywdzony opowiadając o zdarzeniu nie wspominał o żądaniu pieniędzy, co świadczy o okoliczności, iż pokrzywdzony nie odczuł aby intencją oskarżonego był zabór pieniędzy;

4) z ostrożności procesowej, rażącą niewspółmierność kary w wymiarze 3 lat pozbawienia wolności w stosunku do stopnia winy sprawcy, a w tym zakresie, nieuwzględnienie okoliczności łagodzących w postaci przyznania się oskarżonego do popełnienia przestępstwa oraz przeproszenia pokrzywdzonego.

W oparciu o podniesione zarzuty obrońca oskarżonego P. B. wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez przyjęcie, iż oskarżony swoim zachowaniem wypełnił znamiona przestępstwa z art. 157 § 1 kk i wymierzenie za ten czyn kary z warunkowym zawieszeniem jej wykonania alternatywnie domagając się uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji.

Apelacje prokuratora i obrońcy oskarżonego P. B. okazały się zasadne o tyle, iż w wyniku ich wniesienia, zaskarżony wyrok należało uchylić i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Zabrzu. Sąd ten bowiem dopuścił się błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, mogącego mieć wpływ na jego treść, a polegającego na niewyjaśnieniu wszystkich istotnych okoliczności sprawy mogących mieć znaczenie dla ustalenia winy bądź niewinności oskarżonego P. P. (1) oraz zakresu odpowiedzialności karnej oskarżonego P. B..

Podkreślić należy, że sprawa rozpoznawana była przez sąd rejonowy po raz drugi, po uchyleniu pierwszego wyroku na skutek apelacji wniesionej przez prokuratora. Uchylając zaskarżony wyrok i przekazując sprawę do ponownego rozpoznania sąd okręgowy wskazał na potrzebę przeprowadzenia bardziej wnikliwego postępowania dowodowego oraz na konieczność dokonania oceny dowodów uwzględniającej kryteria określone w art. 7 kpk. W szczególności sąd odwoławczy uznał za niezbędne ustalenie: kto był inicjatorem wyjazdu nad zbiornik wodny i w jakim celu ten wyjazd doszedł do skutku, czy wyjazd był zainicjowany przez P. B., czy też inną osobę, czy P. B. oferował P. P. (1) pieniądze za podwiezienie nad zbiornik, jaki był cel podejścia do wędkującego pokrzywdzonego, czy była mowa o wrzuceniu go do wody, czy chodziło o zapytanie jak biorą ryby, czy P. P. (1) mówił do P. B. „Chodź po pieniądze do rybaka”, ile czasu upłynęło od zatrzymania pojazdu do udania się oskarżonych do pokrzywdzonego, jaki był przebieg rozmowy oskarżonego lub oskarżonych z pokrzywdzonym, czy oskarżony P. uczestniczył w tej rozmowie, czy cokolwiek robił, czy P. P. (1) w czasie zdarzenia w ogóle się odezwał, czy pokrzywdzony miał świecę, czy P. P. (1) ją rozdeptał, czy pokrzywdzony chodził do innego wędkarza pożyczać latarkę, a jeśli tak to dlaczego to robił, skoro miał świecę, czy pokrzywdzony został kopnięty i przez kogo, jak P. P. (1) reagował na wypowiedzi P. B. dotyczące wydania pieniędzy, dlaczego nie przeciwdziałał jego zachowaniu, czy i ewentualnie w którym momencie oskarżeni powzięli zamiar kradzieży mienia, czy uderzenie (kopnięcie) miało na celu dokonanie zaboru, czy brak zaboru roweru i sprzętu wędkarskiego świadczy o braku zamiaru kradzieży mienia. Sąd Okręgowy zalecił też rozważenie jaki wpływ na treść pierwszych zeznań pokrzywdzonego Ł. F. miała okoliczność, że zostały one złożone w czasie jego hospitalizacji związanej z urazem głowy i doznany wstrząśnieniem mózgu. Sąd wskazał na możliwość przesłuchania w tej kwestii funkcjonariusza przesłuchującego pokrzywdzonego albo ojca pokrzywdzonego. Lektura pisemnych motywów zaskarżonego wyroku pokazuje, że sąd rejonowy, wbrew art. 442 § 3 kpk, nie w pełni zastosował się do wskazań sądu odwoławczego, co powoduje, iż w sprawie nadal występują kwestie niewyjaśnione, które mogą mieć znaczenie dla rozstrzygnięcia, a ocena przeprowadzonych dowodów jest niepełna i nie uwzględnia wszystkich okoliczności sprawy.

Z ustaleń sądu rejonowego wynika, że jedynie oskarżony P. B. zażądał od pokrzywdzonego wydania pieniędzy, przy czym nie wiadomo jakie konkretnie słowa wyrażające to żądanie padły. Sąd uznał, że w kwestii tej istnieją wątpliwości wynikające z tego, iż podczas pierwszego przesłuchania pokrzywdzony wskazał jedynie na oskarżonego P. B., jako na osobę, która żądała wydania pieniędzy. Przypomnieć zatem należy, iż pierwsze przesłuchanie pokrzywdzonego

miało miejsce w przerwie w hospitalizacji, a pokrzywdzony źle się czuł po wstrząśnięciu mózgu. W toku kolejnych przesłuchań pokrzywdzony konsekwentnie podawał, iż obaj oskarżeni żądali pieniędzy wypowiadając słowa „dawaj kasę”.

Z uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynika, iż sąd przyjął, że w dniu zdarzenia pokrzywdzony Ł. F. nie miał przy sobie świecy przeciw komarom, nie dając w tej kwestii wiary zeznaniom pokrzywdzonego. Zwrócić należy uwagę, iż przesłuchiwany na tę okoliczność oskarżony P. P. (1) nie wykluczył, iż nadepnął na świecę pokrzywdzonego (k. 212).

Zwraca uwagę, iż w trakcie rozprawy w dniu 20.02.2013 r. pokrzywdzony zeznał: „kiedy zacząłem uciekać, oskarżeni się za mną poderwali, ale nie gonili mnie na długim dystansie” (k. 219). W przeprowadzonej analizie materiału dowodowego sąd nie odniósł się do tej treści zeznań pokrzywdzonego. Tymczasem ustalenie, czy oskarżeni istotnie gonili pokrzywdzonego mogłoby mieć istotne znaczenie dla zakresu ich odpowiedzialności.

Sąd pierwszej instancji dał wiarę wyjaśnieniom oskarżonego P. P. (1) w części, w której ten stwierdził, że oskarżony P. B. jedynie zamachnął się, chcąc kopnąć pokrzywdzonego. Sąd stwierdził, iż wyjaśnienia oskarżonego P. P. (1) w tej części zbieżne są z zeznaniami pokrzywdzonego (k. 423-424). Pokrzywdzony tymczasem zeznał konsekwentnie, iż podejmując ucieczkę z miejsca zdarzenia został kopnięty przez jednego z mężczyzn, i że najprawdopodobniej był to oskarżony P. P. (1), gdyż stał bliżej niego (k. 218).

Oceniając wiarygodność wyjaśnień oskarżonego P. P. (1), odnośnie przebiegu zdarzenia, sąd powinien wziąć pod uwagę treść wyjaśnień oskarżonego P. B. złożonych na rozprawie w dniu 18.01.2012 r. P. B. wyjaśnił wówczas, iż P. P. (1) przyszedł do niego po zdarzeniu i pytał co ma w tej sprawie mówić. P. P. (1) przyznał, iż taka rozmowa między nim a oskarżonym P. B. odbyła się (k. 212).

Reasumując, stwierdzić należy, iż ujawnione mankamenty postępowania dowodowego spowodowały konieczność uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji. Na podstawie art. 436 kpk sąd okręgowy ograniczył rozpoznanie środków odwoławczych tylko do wyżej opisanych uchybień albowiem rozpoznanie w tym zakresie było wystarczające do wydania orzeczenia, a rozpoznanie pozostałych uchybień byłoby przedwczesne.

Ponownie rozpoznając sprawę sąd pierwszej instancji przeprowadzi postępowanie dowodowe w pełnym zakresie bacząc by ustalenia faktyczne poczynić na podstawie wszystkich przeprowadzonych dowodów ocenionych z uwzględnieniem zasad prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego, uwzględniając okoliczności przemawiające zarówno na korzyść, jak i na niekorzyść oskarżonego. W pisemnych motywach wyroku, o ile zajdzie potrzeba ich sporządzenia, sąd odniesie się do każdego przeprowadzonego dowodu, a stanowisko w przedmiocie winy bądź niewinności oskarżonych należy uzasadnić – zgodnie z wymogami art. 424 § 1 ust. 1 kpk, tak aby umożliwić ewentualną kontrolę odwoławczą wyroku.

Z tych względów orzeczono jak na wstępie.